

Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία

01 / 21

20 Απριλίου 2021

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Επισκόπηση Τριμηνιαίας

Το τελευταίο μέρος της πανδημίας κρύβει τις μεγαλύτερες δυσκολίες

- Η εξέλιξη και αντιμετώπιση του προβλήματος δεν είναι η ίδια σε όλον τον πλανήτη, με ορισμένες περιοχές να βρίσκονται πλέον πιο κοντά στην επιστροφή στην κανονικότητα και άλλες ακόμη σε πολύ δύσκολη κατάσταση.
- Οι άμεσες οικονομικές προοπτικές είναι θετικές, όμως σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί πως το υγειονομικό πρόβλημα έχει αμετάκλητα τιθασευτεί.
- Τα όρια παρεμβάσεων της οικονομικής πολιτικής εξαντλούνται, η υπερχρέωση συσσωρεύεται σε ιδιωτικό και δημόσιο επίπεδο και μια σειρά νέων προκλήσεων απαιτούν επείγουσα αντιμετώπιση.
- Στην ελληνική οικονομία, η επαναφορά αυτή σε κατάσταση δίδυμων ελλειμάτων, που χαρακτήρισαν και την προηγούμενη δεκαετή κρίση αν και βέβαια για νέους εξωγενείς λόγους δεν μπορεί παρά να προκαλεί ανησυχία.
- Αξιολογώντας τις προοπτικές ανάπτυξης για την τρέχουσα χρονιά διαφαίνεται ισχυρή ανάκαμψη στο δεύτερο μισό της χωρίς να αποκλείεται και μια περισσότερο αρνητική εξέλιξη.
- Το δημοσιονομικό έλλειμμα, συνολικό και πρωτογενές, ήταν ιδιαίτερα υψηλό την περασμένη χρονιά. Αυτό συνέβη λόγω υποχώρησης των εσόδων αλλά ακόμη περισσότερο λόγω διευρυμένων μέτρων υποστήριξης, σε εργαζόμενους - επιχειρήσεις.

Το τελευταίο μέρος της πανδημίας κρύβει τις μεγαλύτερες δυσκολίες

- Θα πρέπει να δρομολογηθεί πορεία της οικονομίας που να δείχνει πως βρίσκεται σε δημοσιονομική εξισορρόπηση. Αυτή θα είναι ιδιαίτερα δύσκολο και επώδυνο να επιτευχθεί εάν δεν ενισχυθούν οι πραγματικοί ρυθμοί μεγέθυνσής μεσοπρόθεσμα. Τα ελλείματα είναι κρίσιμο να περιορίζονται σταδιακά από φέτος με αυστηρότερη επιλογή για επιδοτήσεις και ευνοϊκή φορολογική αντιμετώπιση.
- Το Ταμείο Ανάκαμψης είναι υψηλής σημασίας. Οι πόροι που θα εισέλθουν, όσο σημαντικού ύψους και να είναι, δεν επαρκούν σε καμία περίπτωση για να καλύψουν το επενδυτικό κενό από μόνοι τους, αλλά είναι κρίσιμο να δημιουργήσουν πλαίσιο για κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων.
- Η βαθύτερη δυσκολία του εγχειρήματος είναι πως μεγάλα τμήματα της ελληνικής δημόσιας διοίκησης και της επιχειρηματικότητας δεν είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν στην ολοκλήρωση απαιτητικών επενδυτικών σχεδίων.
- Απαραίτητη η εφαρμογή μέτρων ενίσχυσης της εργασίας με συστηματική μείωση του φορολογικού και ασφαλιστικού της βάρους, στοχευμένα προγράμματα ενεργητικών πολιτικών και εφαρμογή καινοτόμων προγραμμάτων κατάρτισης.
- Η νέα κρίση δείχνει ξεκάθαρα την ανάγκη βελτίωσης της αποτελεσματικότητας του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Διεθνές περιβάλλον: Ελαφρώς μικρότερη ύφεση το 2020 και ταχύτερη ανάκαμψη το 2021

- Η **πανδημία COVID-19** συνεχίζει να ασκεί πιέσεις στην οικονομική δραστηριότητα παγκοσμίως,
 - **Σταδιακή αποκλιμάκωση** της ύφεσης αλλά με διαφορές μεταξύ χωρών και κλάδων
 - Ανομοιογενής **πρόοδος εμβολιασμού** μεταξύ χωρών - Νέες **εξάρσεις** του ιού σε πολλές χώρες
 - Επιπλέον **μέτρα στήριξης** στις αναπτυγμένες οικονομίες συμβάλλουν σημαντικά στην ανάσχεση των συνεπειών της πανδημίας, διογκώνοντας το δημόσιο χρέος
 - Αδυναμία **αναπτυσσόμενων χωρών** να εφαρμόσουν αντίστοιχες πολιτικές → οξύνεται το «χάσμα» με τις αναπτυγμένες
- **Δ' τρίμ. 2020:** Ετήσιος ρυθμός μεταβολής -3,0% στις χώρες ΟΟΣΑ, από -3,8% το προηγούμενο τρίμηνο
 - Ύφεση παγκόσμιας οικονομίας 3,3% το 2020 –αρκετά ηπιότερη των αρχικών εκτιμήσεων (4,9%, Ιούνιος 2020) - έναντι ανάπτυξης 2,7% το 2019
- Πρόβλεψη ΔΝΤ για **παγκόσμια ανάπτυξη 6% το 2021** (0,5 π.μ. μεγαλύτερη της πρόβλεψης Ιανουαρίου 2021) και 4,4% το 2022

Διεθνές περιβάλλον: προκλήσεις μεσοπρόθεσμα

Παγκοσμίως

- Ταχύτητα παραγωγής και διάθεσης εμβολίων και φαρμάκων
- Αντιμετώπιση μεταλλάξεων του ιού
- Διαφορές σε ταχύτητα και ποιότητα ανάκαμψης μεταξύ χωρών → συνάρτηση και διαρθρωτικών χαρακτηριστικών (σημασία τουρισμού)
- Υλοποίηση παρεμβάσεων πολιτικής και βιωσιμότητα ιδιωτικού και δημόσιου χρέους

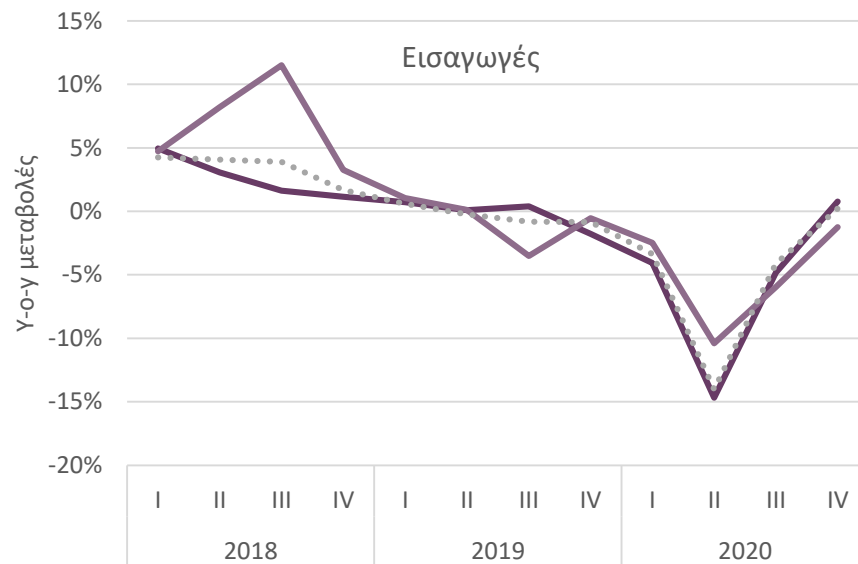
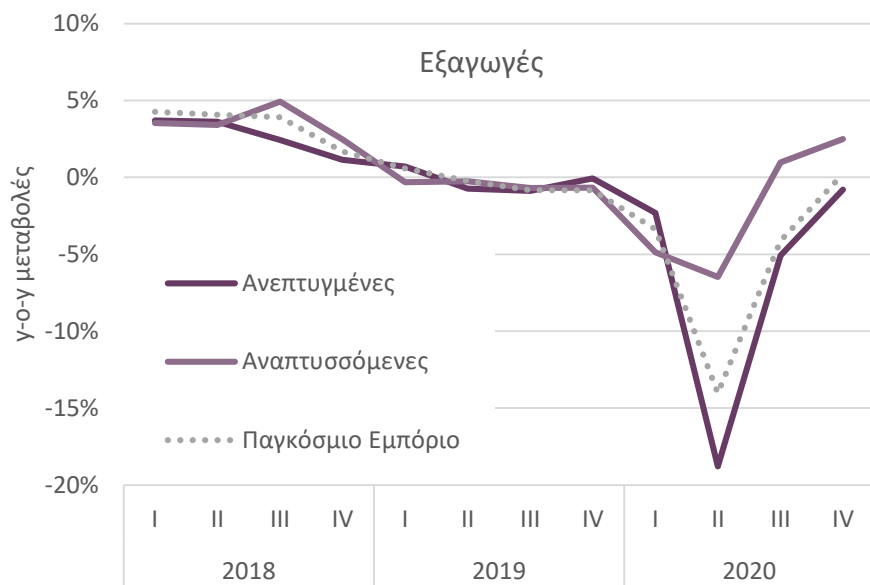
Ευρώπη

- Αυξανόμενη πρόοδος ως προς τον εμβολιασμό στην ΕΕ
- Καθυστερήσεις στην υλοποίηση δράσεων ενίσχυσης των οικονομιών (π.χ. Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης και Πολυετής Προϋπολογισμός 2021-2027)
- Υλοποίηση συναινετικού Brexit από την ΕΕ, κατόπιν συμφωνίας στο τέλος του 2020

Εντονότερες διακυμάνσεις διεθνούς εμπορίου σε αναπτυγμένες από ό,τι σε αναπτυσσόμενες οικονομίες το 2020. Βελτίωση εμπορικού ισοζυγίου στις δεύτερες.

Εξέλιξη δείκτη όγκου διεθνούς εμπορίου σε ανεπτυγμένες και αναπτυσσόμενες οικονομίες

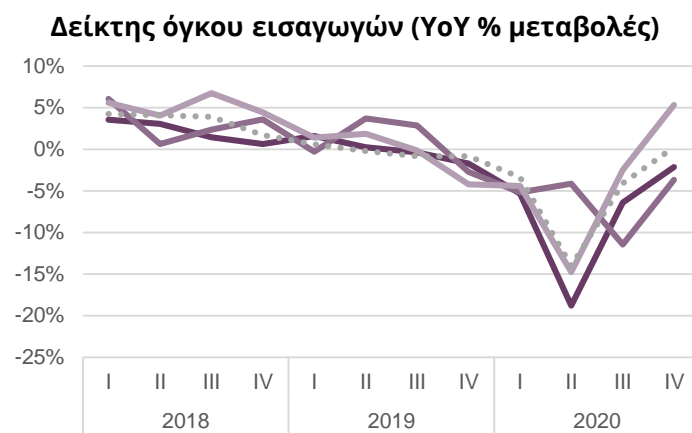
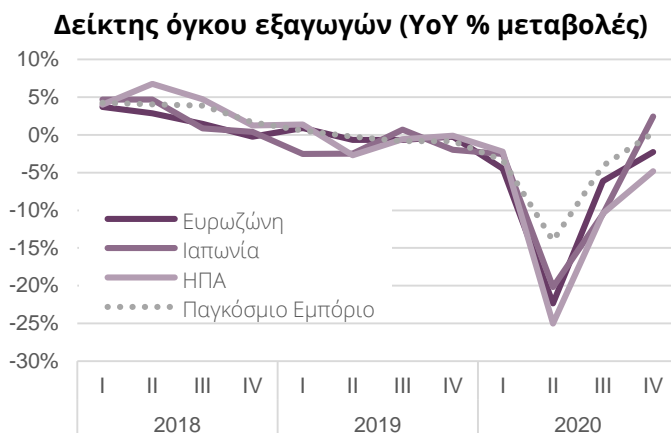
Πηγή: World Trade Monitor, CPB Netherlands, Επεξεργασία: IOBE

- Ο δείκτης όγκου του διεθνούς εμπορίου των αναπτυγμένων χωρών υποχώρησε κατά 5,7% στο σκέλος των εξαγωγών και 6,7% στην πλευρά των εισαγωγών. Αντίστοιχες μεταβολές στις αναπτυσσόμενες οικονομίες 5,0% και 2,0%
- Σε απόλυτους όρους όγκου εμπορίου (\$ τιμές 2010), το εμπορικό ισοζύγιο των αναπτυγμένων οικονομιών επιδεινώθηκε (έλλειμμα \$728 δισεκ. το 2020, από \$643 δισεκ. πρόπερσι), ενώ αυτό των αναπτυσσόμενων βελτιώθηκε (πλεόνασμα \$539 δισεκ., από πλεόνασμα \$374 δισεκ.).

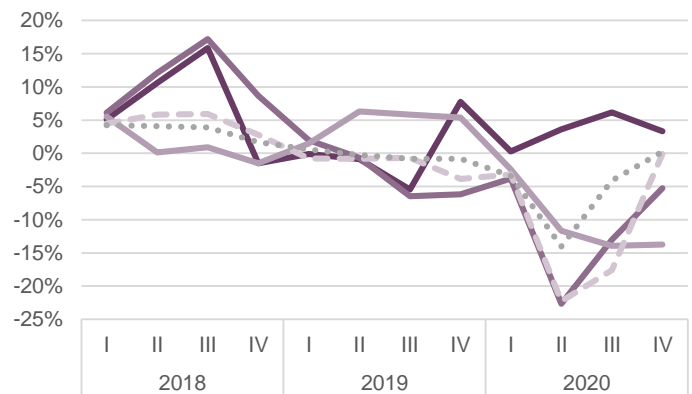
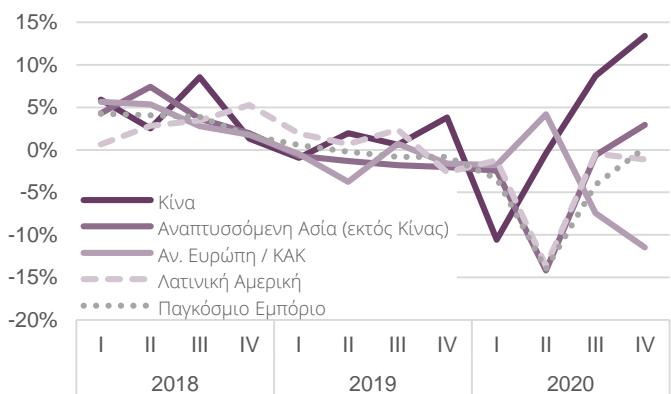

Μέσω διεθνούς εμπορίου, μετατόπιση δραστηριότητας, τουλάχιστον πρόσκαιρα, από αναπτυγμένες προς αναπτυσσόμενες οικονομίες

Αναπτυγμένες οικονομίες

Αναπτυσσόμενες οικονομίες

Πηγή: World Trade Monitor,
CPB Netherlands,
Επεξεργασία: IOBE

- Μεταξύ των ανεπτυγμένων οικονομιών, ισχυρή μείωση εμπορικού πλεονάσματος στην Ιαπωνία (-96,5%), λόγω πτώσης εξαγωγών, αύξηση εμπορικού ελλείμματος στις ΗΠΑ (+7,1%) και περιορισμός πλεονάσματος στην Ευρωζώνη (-19,6%)
- Στις αναπτυσσόμενες χώρες, οριακή υποχώρηση πλεονάσματος στην Κίνα (-3,5%), ισχυρή υποχώρηση ελλείμματος στις λοιπές ασιατικές οικονομίες (-44,8%), άνοδος πλεονάσματος στη Λατινική Αμερική (+54,5%)

Ελλάδα: Μικρή εξασθένιση ύφεσης στο δ' τρίμ. 2020. Συνέχιση έντονης πτώσης των εξαγωγών υπηρεσιών.

ΑΕΠ δ' τρίμ. 2020: -7,9%, έναντι -11,7% στο γ' τρίμ. '20 και +0,8% στο δ' τρίμ. '19. Η δεύτερη ευρύτερη υποχώρηση στην Ευρωζώνη (Μ.Ο.: -4,9%)

2020: ύφεση 8,2%, αντί ανάπτυξης 1,9% το 2019

Σημαντικότερες μεταβολές στις συνιστώσες του ΑΕΠ (δ' τρίμ.):

- Πτώση εξαγωγών κατά 13,4% (σε συνέχεια -1,2% στο δ' τρίμ. 2019). **-21,7% συνολικά το 2020.**
 - Κυρίως από νέα καθίζηση των εξαγωγών υπηρεσιών (-55,4%, από +0,7%). Ανθεκτικότητα εξαγωγών αγαθών (+13,6%, αντί -3,1%)
 - Μικρότερη μείωση εισαγωγών (-9,5%, από +1,4%). **Συνολικά πέρυσι πτώση εισαγωγών 6,9%.**
- Μείωση κατανάλωσης νοικοκυριών 4,7% (κατόπιν +2,5% πρόπερσι). **Πτώση 4,7% και το 2020.**
 - Κλιμάκωση διεύρυνσης καταναλωτικών δαπανών Δημοσίου λόγω μέτρων στήριξης και έκτακτων προσλήψεων (+7,3%, από -0,8%). **Αύξηση δημόσιας κατανάλωσης 2,6% το προηγούμενο έτος.**
- Ισχυρή μείωση επενδύσεων 19,0%, αποκλειστικά από συρρίκνωση αποθεμάτων (-€1,2 δισεκ.), κατόπιν υποχώρησης πριν ένα χρόνο (-3,3%).
 - Ο σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου ανήλθε κατά 1,6%, αντί μείωσης στο δ' τρίμ.'19 (-3,8%)
 - Στασιμότητα σχηματισμού παγίου το 2020 (+0,3%). Άνοδος σε κατοικίες (+14,7%) και λοιπές κατασκευές (+9,2%), όπου υπεισέρχεται το ΠΔΕ→ περιλαμβάνει μεταβιβάσεις λόγω COVID-19

Κρατικός Προϋπολογισμός 2021: Επίτευξη στόχων στο πρώτο δίμηνο

- **Ισοζύγιο Κρ. Προϋπολογισμού Ιαν.-Φεβρ. 2021: έλλειμμα €3,27 δισεκ., έναντι στόχου ελλείμματος €4,5 δισεκ.**
- **Πρωτογενές αποτέλεσμα: έλλειμμα €1,5 δισεκ., έναντι στόχου ελλείμματος €2,7 δισεκ.**
- Βελτίωση ισοζυγίου κυρίως από συγκράτηση δαπανών (-€959 εκατ. έναντι στόχου):
 - Αναστολή μεταφοράς υπό κατανομή πιστώσεων στις μεταβιβάσεις, ύψους €2,36 δισεκ., λόγω μερικής εξυπηρέτησης της επιστρεπτέας προκαταβολής από το ΠΔΕ
 - Παρά τις έκτακτες εξοπλιστικές δαπάνες €590 εκατ.
 - Πρόκληση η επίτευξη του στόχου για τις δαπάνες με τις παρεμβάσεις στήριξης στα €14 δισεκ. έναντι σχετικού στόχου στον Προϋπολογισμό 2021 €7,55 δισεκ.
- **Αλλά και περισσότερα έσοδα (+€280 εκατ. έναντι στόχου):**
 - €209 εκατ. από τη δημοπρασία για τα δίκτυα 5G
 - Ελαφρώς μεγαλύτερα του στόχου φορολογικά έσοδα, €7,62 δισεκ. αντί €7,56 δισεκ.

Τάσεις σε βραχυχρόνιους δείκτες δραστηριότητας

Βιομηχανία

- Μείωση βιομηχανικής παραγωγής το 2020 κατά 2,1%, αντί οριακής υποχώρησης 0,7% το 2019
- Απώλειες στην Ευρωζώνη, με τη βιομηχανική παραγωγή να περιορίζεται το 2020 κατά 8,7%, κατόπιν -1,4% το 2019.

Κατασκευές

- Πτώση δείκτη παραγωγής 9,5% πέρυσι, σε συνέχεια μείωσης 6,1% το 2019
- Μείωση 5,8% στα Οικοδομικά Έργα το 2020, από 6,2% πρόπερσι. Ισχυρότερες απώλειες στα Έργα Πολιτικού Μηχανικού, -11,8%, κατόπιν μείωσης 5,9% το 2019.

Τουρισμός

- Κατακρήμνιση κύκλου εργασιών κατά 62,7%, αντί ενίσχυσης κατά 1,3% το 2019

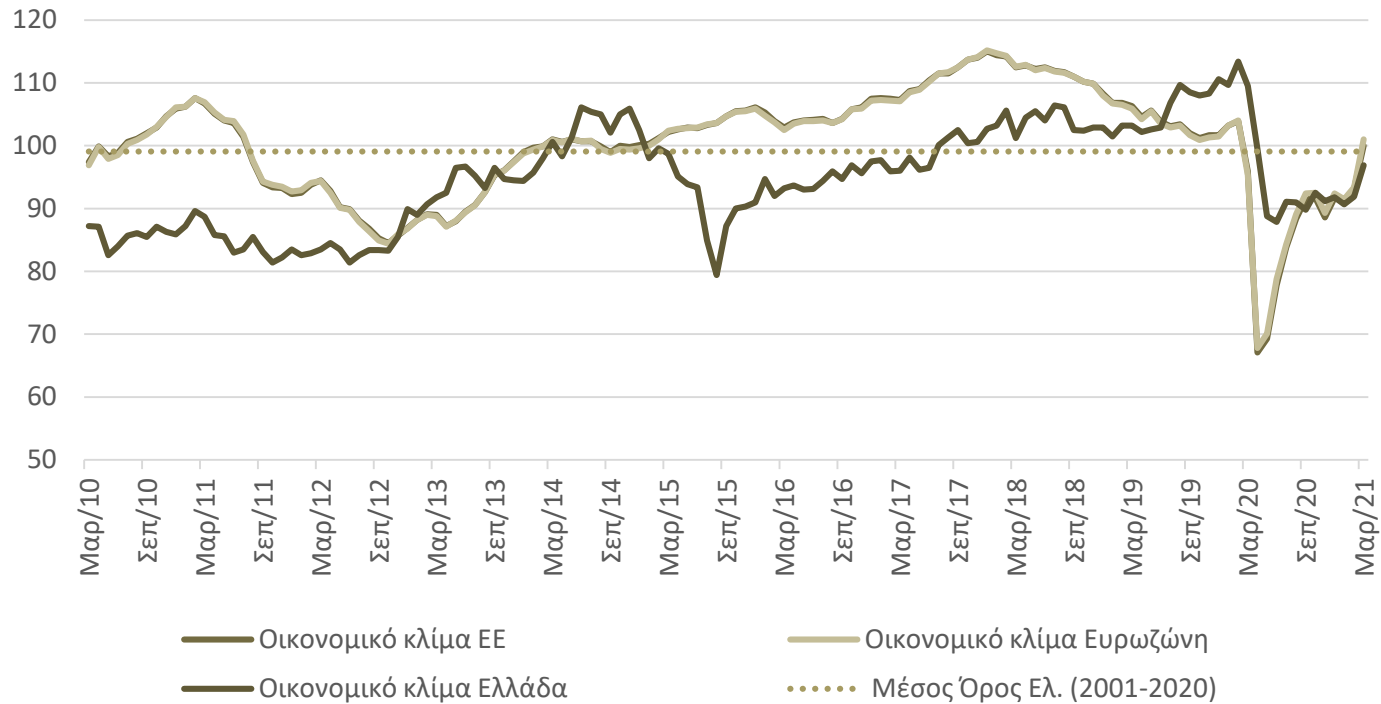
Λιανικό Εμπόριο

- Υποχώρηση κύκλου εργασιών 5,4% πέρυσι, κατόπιν οριακής κάμψης 0,8% ένα χρόνο νωρίτερα

Μικρή ενίσχυση Δείκτη Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα το α' τρίμηνο 2021 σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο τρίμηνο (93,2 από 91,8 μον.)

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

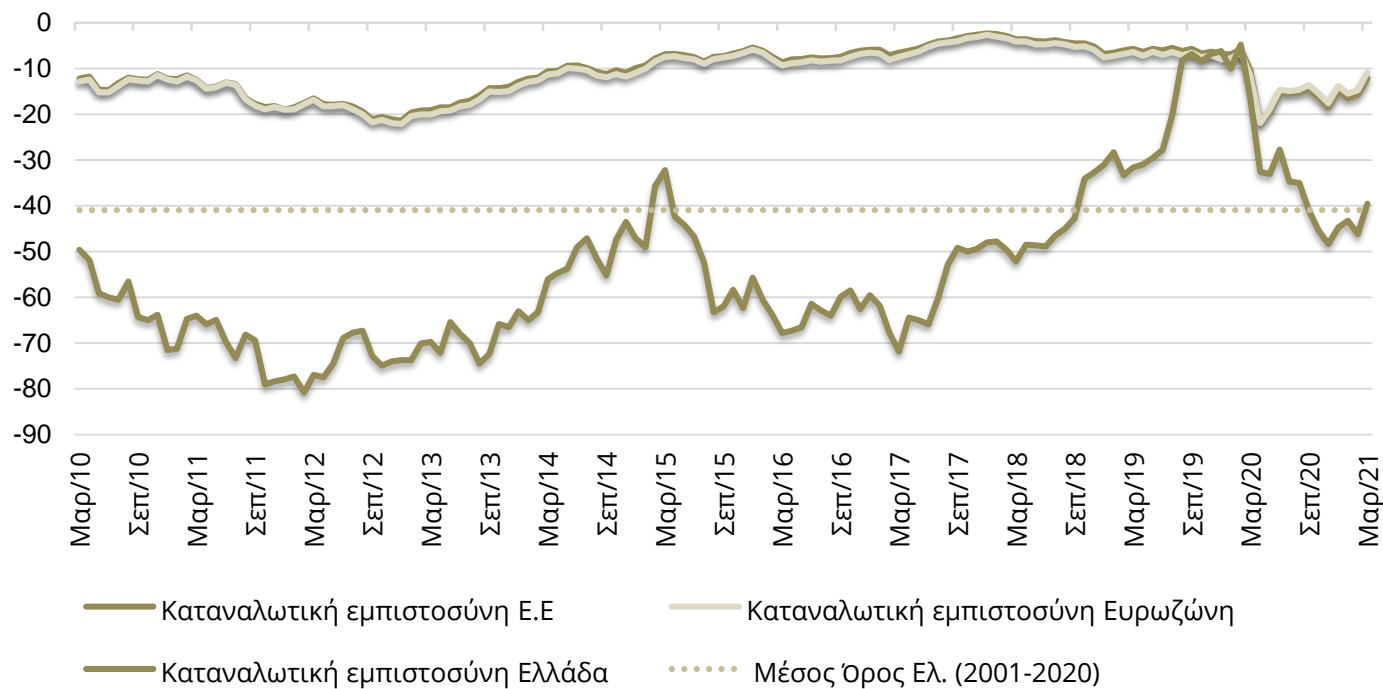

Πηγές: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Μικρή ανάκαμψη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης το α' τρίμηνο του 2021 σε σχέση με το δ' τρίμ. 2020 (-43,0 από -46,2 μον.), αισθητά χαμηλότερα από πέρυσι (-10,4 μον.)

Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης

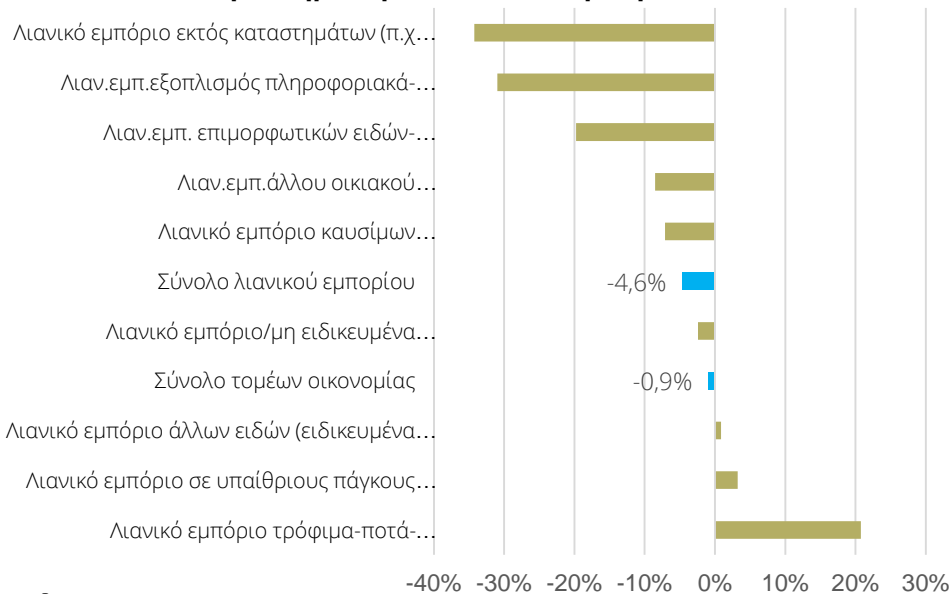
Πηγές: IOBE, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

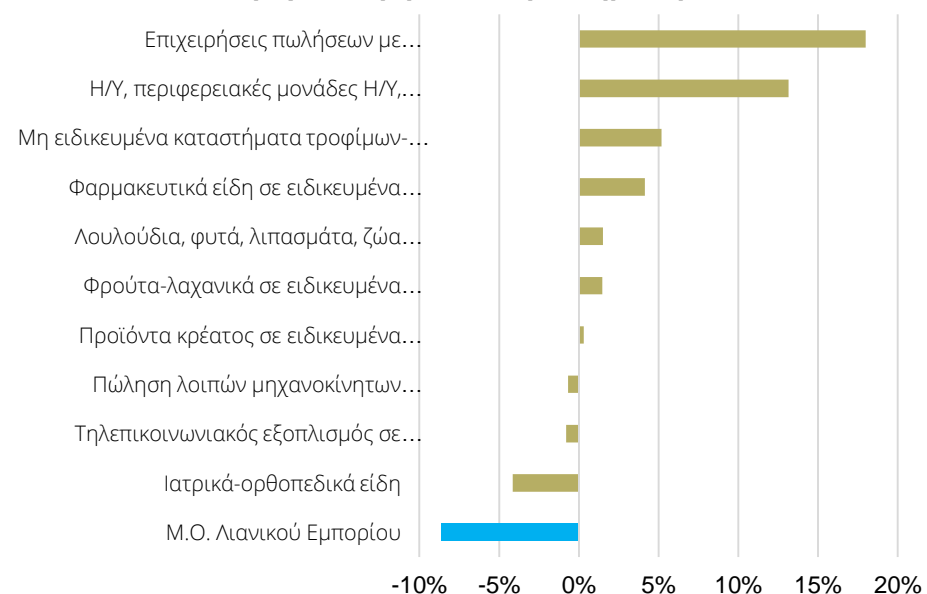
Επιδράσεις της πανδημίας στο Λιανικό Εμπόριο το 2020

- Κλάδος με την **3-4^η υψηλότερη συμβολή στην ελληνική οικονομία** (σε όρους ΑΠΑ, 4,5-6,0%) και τη **μεγαλύτερη συμβολή στην απασχόληση** (~13,0%)
- **Πτώση κύκλου εργασιών Λιανικού εμπορίου 8,0% πέρυσι**, ηπιότερη από το σύνολο της οικονομίας (-13,5%). **Σταθερότητα απασχόλησης** (+0,1%), λόγω και μέτρων στήριξης.

Μεταβολές στην απασχόληση στις δραστηριότητες Λιανικού Εμπορίου

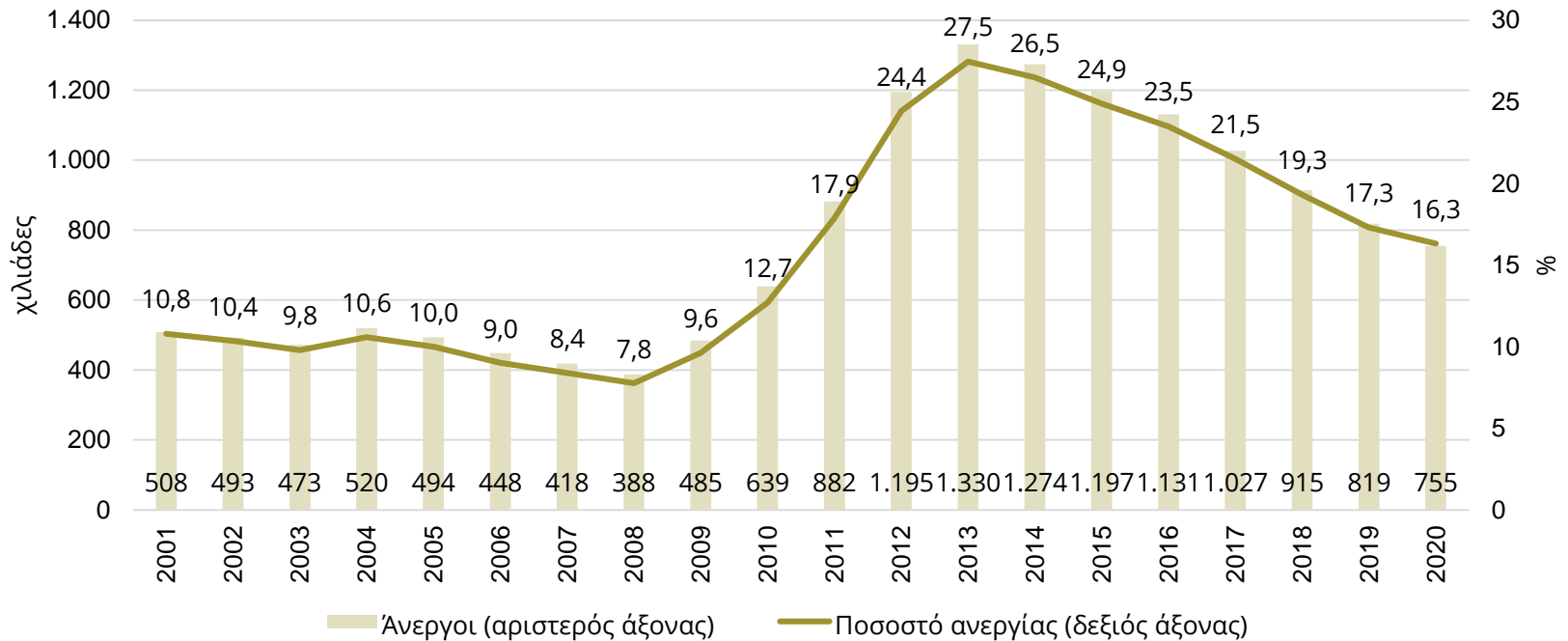
Δραστηριότητες λιανικού εμπορίου με τη μεγαλύτερη άνοδο δραστηριότητας

- **Μεγαλύτερη κάμψη** σε πωλήσεις κοσμημάτων (-46,8%), κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων σε υπαίθριες αγορές (-39,8%), ενδυμάτων (-36,6%), υπόδηση-δερμάτινα είδη (-34,9%)
- **Άνοδος κυρίως** σε δραστηριότητες σχετιζόμενες με επιδράσεις της πανδημίας: πωλήσεις μέσω διαδικτύου (+18,0%), πωλήσεις Η/Υ - ηλεκτρονικών μέσων (+13,1%) και φαρμακευτικά είδη (+4,1%)
- **Μεγαλύτερη πτώση απασχόλησης** στο λιανικό εμπόριο εκτός καταστημάτων (-34,3%), στις πωλήσεις εξοπλισμού πληροφοριακών συστημάτων (-31,0%). Άνοδος κυρίως στα καταστήματα τροφίμων - ποτών - καπνού (+20,7%)

Υποχώρηση ανεργίας στο δ' τρίμ. 2020 σε σχέση με ένα χρόνο πριν. Αποκλιμάκωσή της για έβδομο συνεχόμενο έτος

Αριθμός ανέργων και ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα

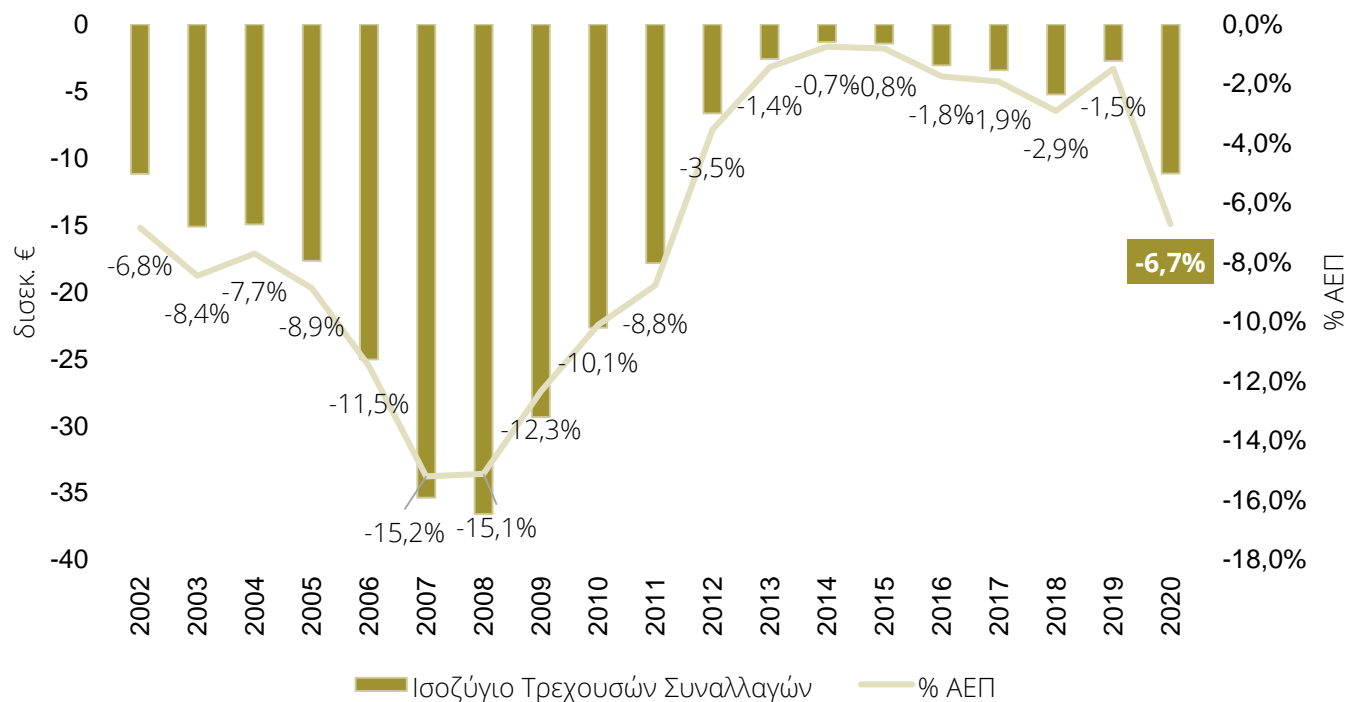

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

- Στο 16,3% το ποσοστό ανεργίας το 2020 από 17,3% το 2019 και 19,3% το 2018. Η μεγαλύτερη μείωση στην Ευρωζώνη, εξαιτίας των μέτρων στήριξης των θέσεων εργασίας σε πληττόμενους κλάδους και της αύξησης του μη ενεργού πληθυσμού.
- Αύξηση απασχόλησης σε 11 κλάδους. Ενδεικτικά: Χονδρικό-Λιανικό εμπόριο (+21,8 χιλ.), Υγείας-κοινωνική μέριμνα (20,6 χιλ.), Επαγγελματικές, επιστημονικές, τεχνικές δραστηριότητες (+11,3 χιλ.), Δημόσια διοίκηση (+9,0 χιλ.).
- Μείωση απασχόλησης σε 10 κλάδους. Ενδεικτικά: Πρωτογενής τομέας (-41,6 χιλ.), Τουρισμός (-38,2 χιλ.), Παροχή νερού (-7,2 χιλ.), Κατασκευές (-6,9 χιλ.), Μεταποίηση (-6,0 χιλ.).

“Έλλειμμα Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών πολλαπλάσιο το 2020 έναντι του 2019, στα €11,1 δισεκ. (6,7% του ΑΕΠ) από €2,7 δισεκ.

Πηγή: ΤΤΕ

- Πτώση εξαγωγών/εισπράξεων κατά 24,8% έναντι μείωσης εισαγωγών/πληρωμών κατά 14,1%
- Βελτίωση στο Ισοζύγιο Αγαθών, λόγω διπλάσιας μείωσης εισαγωγών έναντι εξαγωγών
- Από το ισοζύγιο καυσίμων το 43% της διόρθωσης στο ισοζύγιο αγαθών
- Μειωμένες κατά €13,9 δισεκ. ή 76,2% οι τουριστικές εισπράξεις από το 2019

Επιδράσεις πανδημίας στο εμπόριο αγαθών στην Ελλάδα

Εισαγωγές ανά κλάδο

% μεταβολή 2019/2020

Εξαγωγές ανά κλάδο

Πηγή: Eurostat (EU trade by CPA)

Σημαντικότερες τάσεις εξαγωγών και εισαγωγών σε κλαδικό επίπεδο (σχετίζονται με επιδράσεις πανδημίας):

- Ενίσχυση εξαγωγών και εισαγωγών πρωτίστως στον κλάδο Φαρμάκου
- Αυξημένες ανάγκες σε ηλεκτρονικούς υπολογιστές το 2020 → τόνωση των εισαγωγών
- Αύξηση εξαγωγών Τροφίμων και Χαρτοποιίας
- Σημαντική πτώση εξαγωγών και εισαγωγών καυσίμων, λόγω περιορισμού τιμών (-30%) και ποσοτήτων

Τάσεις στο εμπόριο ανά προορισμό – κατηγορία προϊόντων

Μεταβολή εξαγωγών ανά χώρα

Τάσεις ανά χώρα:

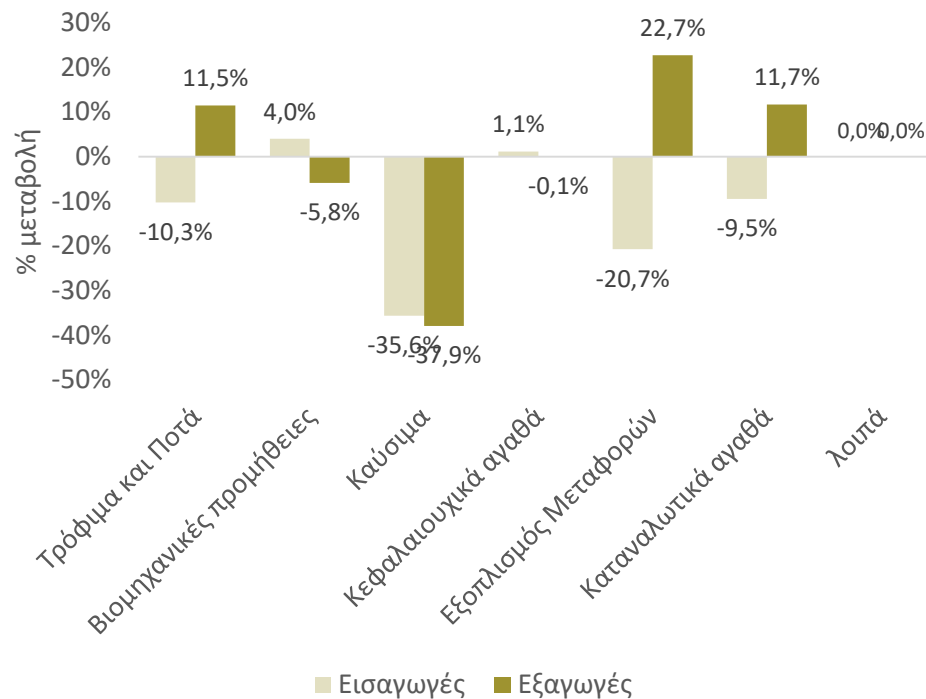
- **Αύξηση εισαγωγών** από Ιρλανδία (+102%) λόγω φαρμάκων, και από Ολλανδία (+8,9%)

- **Αύξηση εξαγωγών** σε Γαλλία (+49%) και Πολωνία (+14%)

- **Μείωση εισαγωγών** από Νότια Κορέα λόγω εξοπλισμού μεταφορών και από Ιράκ λόγω καυσίμων
- **Μείωση εξαγωγών** σε Σαουδική Αραβία και Αίγυπτο λόγω καυσίμων

Πηγή: Eurostat (EU trade by BEC)

Εξαγωγές ανά κατηγορία αγαθών

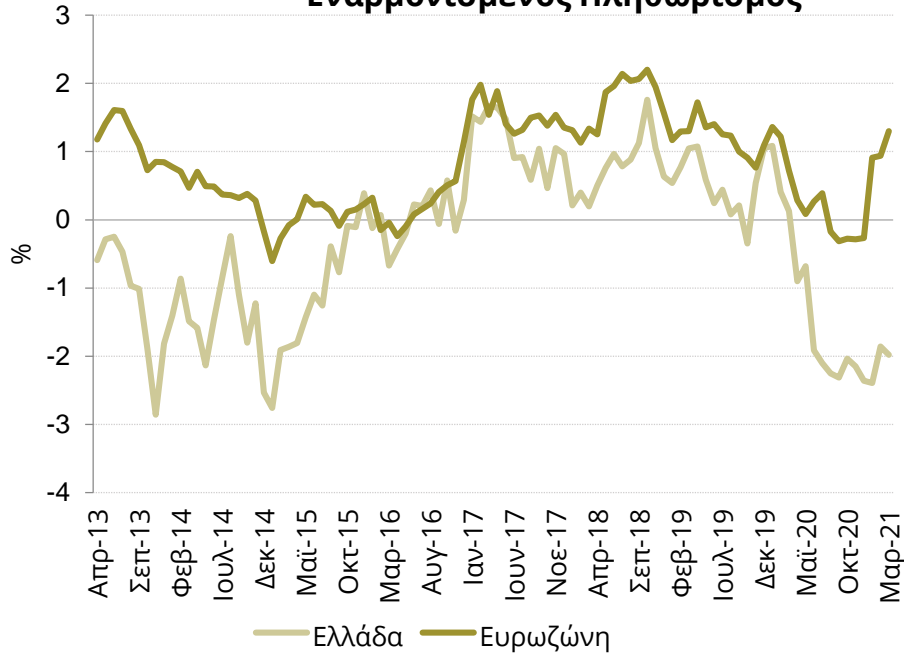
Ανά κατηγορία αγαθών:

- Αύξηση εξαγωγών σε Τρόφιμα-Ποτά, Εξοπλισμό μεταφορών και Καταναλωτικά Αγαθά το 2020, με παράλληλη πτώση εισαγωγών στις κατηγορίες αυτές
- Σχεδόν αμετάβλητες οι εξαγωγές και οι εισαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών
- Μείωση εξαγωγών βιομηχανικών προμηθειών, με αντίστοιχη αύξηση εισαγωγών

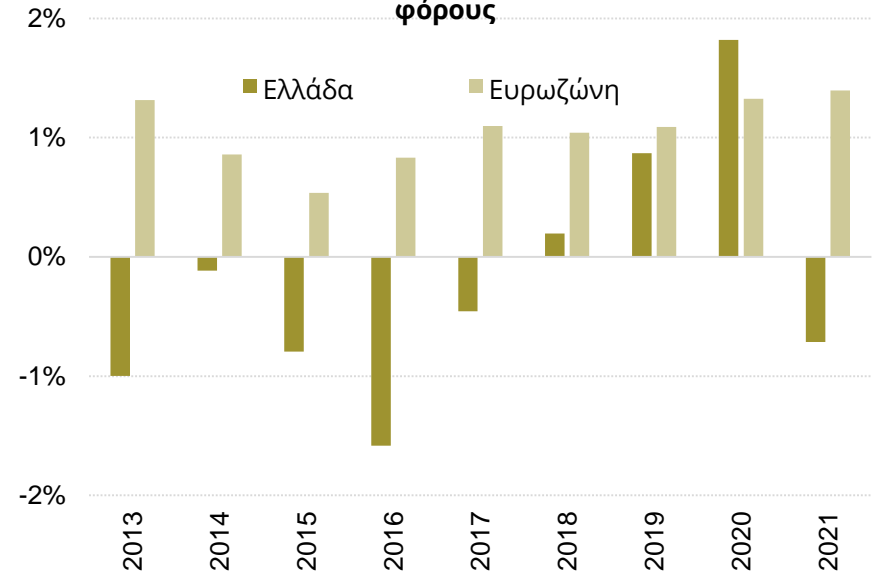

Αντιπληθωρισμός το α' τριμ. του 2021, κυρίως λόγω έμμεσης φορολογίας

Εναρμονισμένος Πληθωρισμός

ΕνΔΤΚ χωρίς ενεργειακά προϊόντα με σταθερούς φόρους

Πηγές: ΕΛ.ΣΤΑΤ., Eurostat

Ευρωζώνη: Ηπιότερος ο πληθωρισμός στο α' τριμ. 2021 από πέρυσι, στο 1,0% από 1,2%

Ελλάδα: αρνητικός ρυθμός μεταβολής τιμών το α' τρίμ. 2021, -2,1%, έναντι 0,5% το χρονικό διάστημα Ιαν.-Μαρτ. του 2020

- Αρνητική επίδραση από έμμεσους φόρους (-0,9%), εγχώρια ζήτηση (-0,7%) και ενεργειακά αγαθά (-0,5%)

Δείκτης Τιμών Παραγωγού (Ιανουάριος - Φεβρουάριος 2021): Πτώση 2,7%, έναντι ανόδου 1,1% το α' δίμηνο του 2020, κυρίως λόγω Προϊόντων οπτάνθρακα

Άφθονη τραπεζική ρευστότητα, Ηρακλής II σε εκκίνηση, εστιασμένη πιστωτική ανάκαμψη

Θετικές εξελίξεις

- Μεγάλη μείωση των ΜΕΔ το 4ο τρίμηνο του 2020 (πωλήσεις, Ηρακλής I)
- Σημαντική αύξηση ιδιωτικών καταθέσεων
- Περαιτέρω αύξηση πιστώσεων προς επιχειρήσεις
- Χαμηλό κόστος νέου δανεισμού δημόσιου και ιδιωτικού τομέα

Προκλήσεις

- Σημαντικό μέρος δανείων σε αναστολή ή καθεστώς ταμειακής διευκόλυνσης λόγω πανδημίας
- Μειωμένη δυνατότητα αποπληρωμής σε πληττόμενους κλάδους
- Πίεση στην κερδοφορία λόγω χαμηλών επιτοκίων

Προτεραιότητες

- Άμεση εφαρμογή Ηρακλή II για μείωση των ΜΕΔ, προκειμένου να ενισχυθεί η πιστοδοτική ικανότητα των τραπεζών
- Επέκταση συστημικών λύσεων για βελτίωση ποιότητας ενεργητικού (ΜΕΔ, αναβαλλόμενη φορολογία)

- Η ΕΚΤ συνεχίζει να προσφέρει στις τράπεζες πρόσβαση σε φθηνή χρηματοδότηση και προσωρινή ευελιξία εποπτικών κανόνων σε σχέση με τα ΜΕΔ.
- Η τραπεζική χρηματοδότηση προς επιχειρήσεις καταγράφει διψήφιο ετήσιο ρυθμό επέκτασης, ενώ αμείωτη συνεχίζεται η πιστωτική συρρίκνωση προς τα νοικοκυριά.

Παρατεταμένη έξαρση της υγειονομικής κρίσης

Διαδοχικές εξάρσεις πανδημίας εγχωρίως και διεθνώς → ισχυρές πιέσεις σε οικονομική δραστηριότητα, αλλά και δημόσια οικονομικά, συντήρηση υψηλής αβεβαιότητας, αναβολή αποφάσεων

Περισσότερες επιχειρήσεις σε λειτουργία σε σχέση με 1η φάση έξαρσης, μεγαλύτερη κινητικότητα πολιτών → μεγαλύτερη προσαρμογή στις συνθήκες

Ταυτόχρονα, προοπτική εξόδου από την κρίση, από επιτάχυνση εμβολιασμών, περισσότερα μέσα ανίχνευσης του ιού (self tests)

Προκλήσεις και δυνατότητες προσεχώς

Συνέχιση εμβολιασμού με υψηλούς ρυθμούς

έλεγχος-βελτίωση επιδημιολογικής κατάστασης

εκκίνηση τουριστικής περιόδου

βελτίωση προσδοκιών, διευκόλυνση λήψης αποφάσεων

Επαναλειτουργία οικονομίας και θεσμών (εκπαίδευση, δικαιοσύνη) αξιοποιώντας τα νέα μέσα ανίχνευσης του ιού

χαλάρωση πιέσεων σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά

προοπτική επιστροφής στην κανονικότητα

αποτροπή νέας έξαρσης-εκτεταμένων περιοριστικών μέτρων

Αξιοποίηση πρωτοφανούς προσιβας σε ρευστότητα για ισχυρή ανάκαμψη επενδύσεων-μεταρρυθμίσεων

χάρη στα **εργαλεία της ΕΚΤ** και την **επιστροφή καταθέσεων**, δυνατότητες μεγαλύτερης χρηματοδότησης της πραγματικής οικονομίας, με πολύ καλύτερους όρους

πρωτοφανής ευκαιρία το **Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάκαμψης** για προώθηση απαραίτητων επενδύσεων εκσυγχρονισμού της ελληνικής οικονομίας
→ απαιτείται **επίσπευση διαδικασιών**, κυρίως σε επίπεδο ΕΕ

Βιώσιμη δημοσιονομική διαχείριση

εστίαση σε δαπάνες που βοηθούν ιδιωτικό και δημόσιο τομέα να **προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες**

Αποφυγή δαπανών που **διευρύνουν έλλειμμα και χρέος**, χωρίς να ενισχύουν τη δυνατότητα της ελληνικής οικονομίας να δημιουργεί εισόδημα και να συμβάλει στα δημόσια οικονομικά

Διαδικασία μακροοικονομικών προβλέψεων

Βασικό σενάριο:

- Διατήρηση πλειονότητας υφιστάμενων μέτρων προστασίας της δημόσιας υγείας στη μεγαλύτερη διάρκεια του α' εξαμήνου.
- Σε σχέση με το πρώτο lockdown, σαφώς περισσότερες επιχειρήσεις σε λειτουργία και μεγαλύτερη κινητικότητα πολιτών.
- Εκκίνηση δραστηριότητας στον Τουρισμό από μέσα Μαΐου. Τουριστική περίοδος έως την αρχή του δ' τριμήνου. Έσοδα στο 45-50% του επιπέδου του 2019, από 24% το 2020.
- Δεν αναμένεται νέα ισχυρή «αναζωπύρωση» της πανδημίας στο β' εξάμηνο, χωρίς να αποκλείονται μικρές πρόσκαιρες κλιμακώσεις της
- Πόροι NextGenerationEU: Εισροή το β' εξάμηνο, επίτευξη ή προσέγγιση στόχου Προϋπολογισμού 2021 (€5,5 δισεκ.)
- ΑΕΠ Ευρωζώνης: ανάπτυξη στην περιοχή των πρόσφατων προβλέψεων (ΔΝΤ: 4,4%).

Εναλλακτικό (δυσμενές) σενάριο:

- Βραδύτερη αποκλιμάκωση τρέχουσας έξαρσης πανδημίας, στην Ελλάδα και διεθνώς, έως αργά στο δεύτερο τρίμηνο. Διατήρηση πλειονότητας μέτρων προστασίας δημόσιας υγείας για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.
- Εκκίνηση δραστηριότητας στον Τουρισμό από αρχές-μέσα Ιουνίου (όπως πέρυσι). Λήξη τουριστικής περιόδου στις αρχές δ' τριμ. Έσοδα στο 35-40% του επιπέδου το 2019.
- Εκ νέου περιοριστικά μέτρα το δ' τριμ., ηπιότερα από τα προηγούμενα lockdowns (π.χ. λόγω self tests). Πρόσθετες παρεμβάσεις στήριξης επιχειρήσεων-νοικοκυριών.
- Πόροι NextGenerationEU: χαμηλότερα του στόχου στον Προϋπολογισμό 2021: ≈ €4,0 δισεκ.
- ΑΕΠ Ευρωζώνης: χαμηλότερα από τις πρόσφατες προβλέψεις: ≈ 3,5%.

Μακροοικονομικές προβλέψεις 2021

Βασικό Σενάριο

- Δημόσια κατανάλωση: -3,0% έως -4,0%
- Ιδιωτική κατανάλωση: +2,5% έως +3,5%
- Επενδύσεις: +12% έως +15%
- Εξαγωγές: +11% έως +13%
- Εισαγωγές: +8% έως +11%
- **Ανάπτυξη: 3,5% έως 4,0%**
- Ανεργία: 15,5% - 16,0%
- Πληθωρισμός: 0,1 έως 0,3%

Εναλλακτικό (Δυσμενές) Σενάριο

- Δημόσια κατανάλωση: -1,0% έως -2,0%
- Ιδιωτική κατανάλωση: +1,0% έως +1,5%
- Επενδύσεις: +7% έως +9%
- Εξαγωγές: +6% έως +8%
- Εισαγωγές: +4% έως +6%
- **Ανάπτυξη: \approx 1,5% έως 2,0%**
- Ανεργία: 17,0 – 17,3%
- Αντιπληθωρισμός: -0,3 έως -0,5%

Ειδική μελέτη

**Αξιολόγηση των μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας
στην Ελλάδα την περίοδο 2010-2018**

Στο πλαίσιο τριών διαδοχικών προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής 2010-18, η Ελλάδα νομοθέτησε και εφάρμοσε **ριζικές παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας**

Στόχοι

- Αξιολόγηση επιδράσεων των μεταρρυθμίσεων της αγοράς εργασίας στα μικροοικονομικά κίνητρα των ατόμων να εισέλθουν στην επίσημη αγορά εργασίας
- Εκτίμηση της επίδρασης των μεταρρυθμίσεων της αγοράς εργασίας σε επιλεγμένους μακροοικονομικούς και κοινωνικούς δείκτες

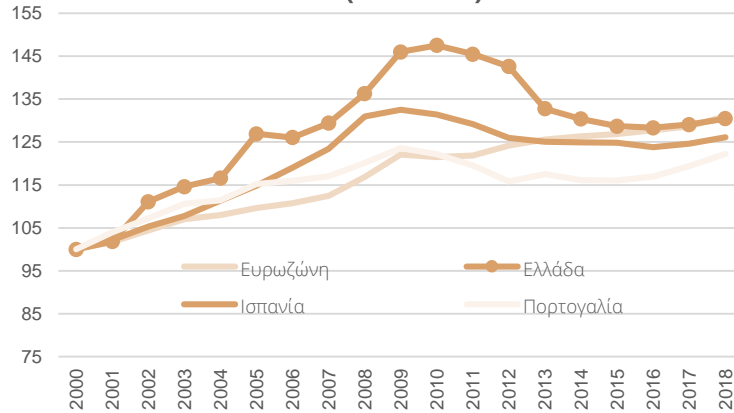
Δύο συμπληρωματικές προσεγγίσεις

- Η πρώτη βασίζεται σε μικροοικονομικά θεμελιωμένες προσομοιώσεις στο επίπεδο των νοικοκυριών (χρήση εφαρμογής EUROMOD, μικρο-στοιχεία βάσης EU-SILC).
- Η δεύτερη βασίζεται σε μια μακροοικονομική προσέγγιση σε επίπεδο χωρών. Χρήση γενικευμένης μεθόδου συνθετικής ομάδας ελέγχου (generalized synthetic control method), η οποία επιτρέπει την εκτίμηση της εναλλακτικής πορείας που θα είχαν επιλεγμένοι μακροοικονομικοί και κοινωνικοί δείκτες, ελλείψει των μεταρρυθμίσεων στην αγορά εργασίας.

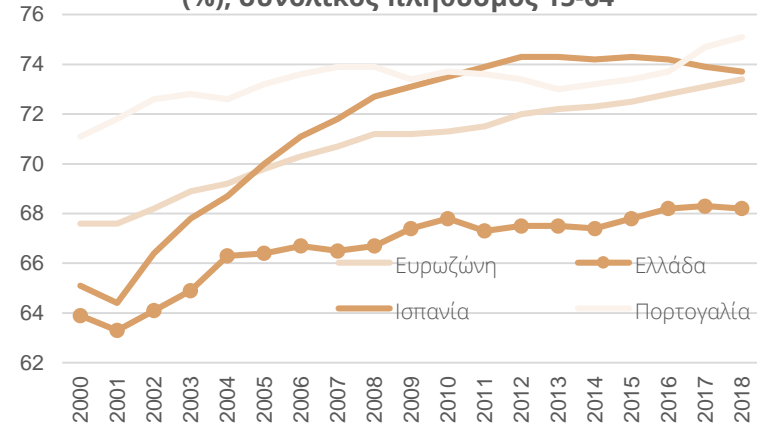

Η ελληνική αγορά εργασίας παρουσιάζει διαχρονικά δομικές αδυναμίες, σε συνδυασμό με ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό ανεργίας

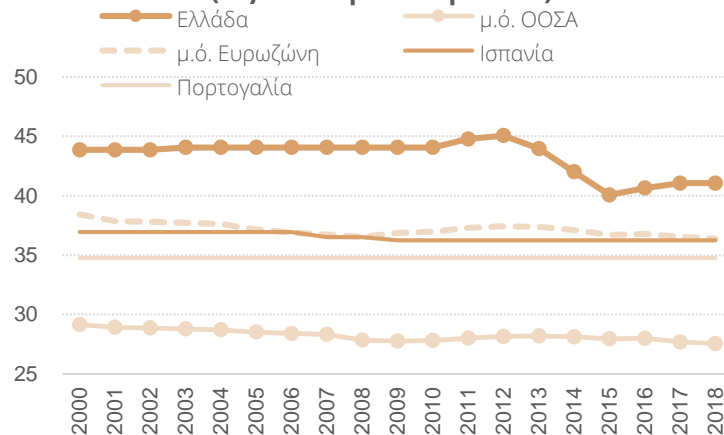
Ονομαστικό Μοναδιαίο Κόστος Εργασίας ΜΚΕ (2000=100)

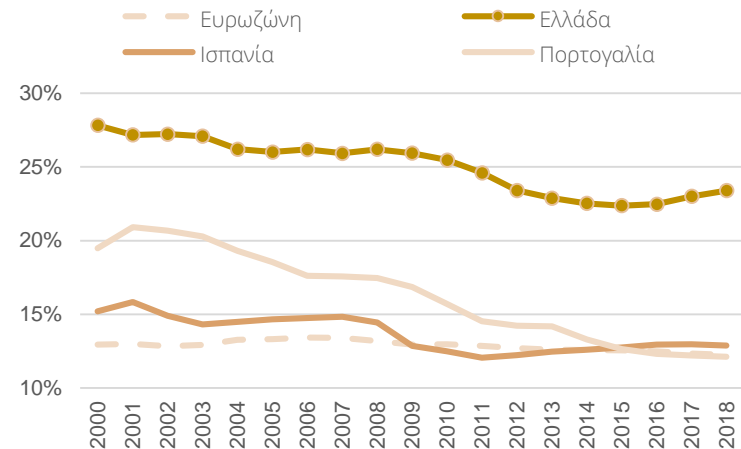
Ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας (%), συνολικός πληθυσμός 15-64

Συνολικές εισφορές Κοινωνικής Ασφάλισης (ως % του μικτού μισθού)

Ποσοστό αυτοαπασχολούμενων (% του εργατικού δυναμικού)

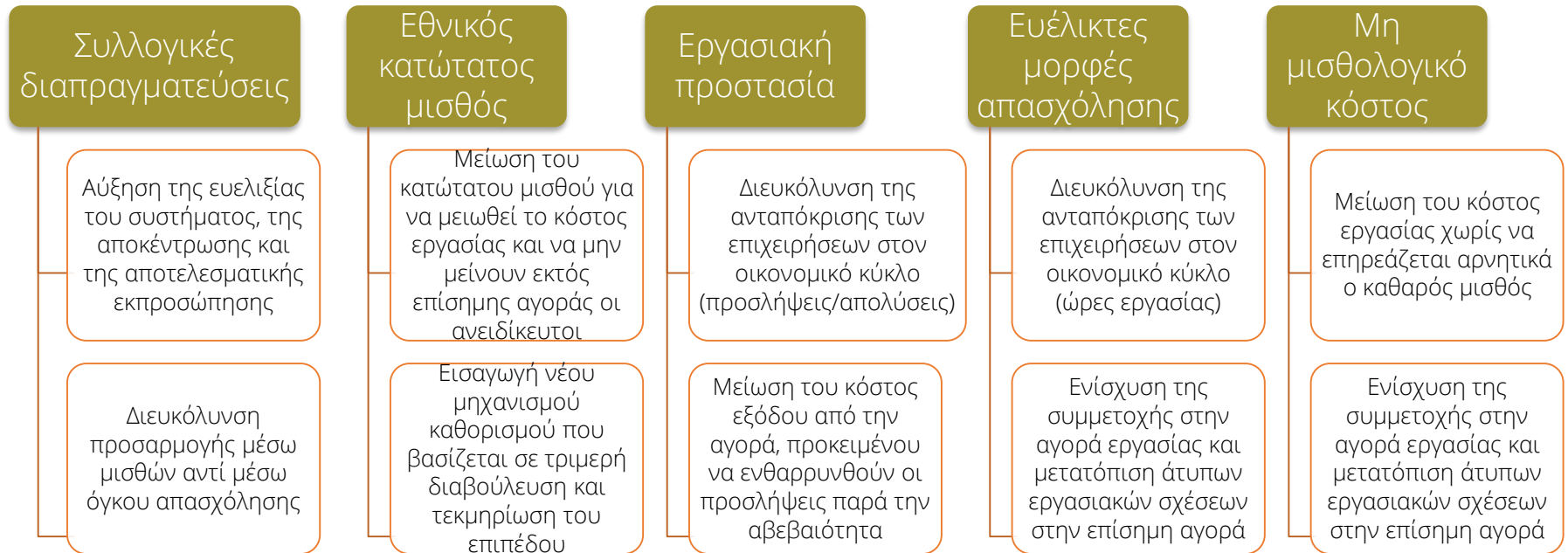

Σημείωση. Το ονομαστικό ΜΚΕ ορίζεται ως ο λόγος των μεικτών αποδοχών ανά μισθωτό προς το πραγματικό ΑΕΠ ανά απασχολούμενο άτομο. Το ποσοστό συμμετοχής ορίζεται ως ο λόγος του εργατικού δυναμικού προς τον ηλικιακά ενεργό πληθυσμό.

Πηγές: Ameco, Eurostat, ΟΟΣΑ, Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

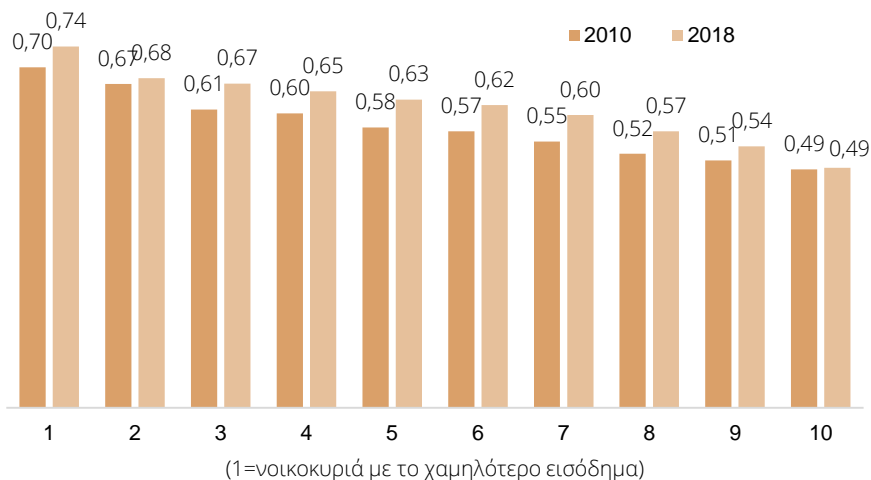
Οι παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας την περίοδο 2010-2018 αφορούσαν πέντε βασικούς άξονες και σκοπούς

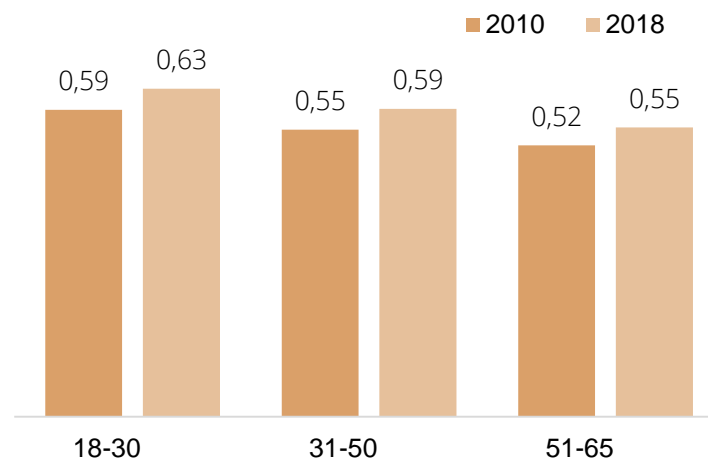

Τα αντικίνητρα για επίσημη εργασία αυξήθηκαν την περίοδο 2010-2018...

PTR ανά δεκατημόριο εισοδήματος

PTR ανά ηλικιακή ομάδα

Σημείωση. Το Participation Tax Rate (PTR) ορίζεται ως το μερίδιο των ακαθάριστων αποδοχών εργασίας που ανακτώνται εάν ο μισθωτός γίνει άνεργος, ceteris paribus. Μπορεί να θεωρηθεί ως προσέγγιση των αντικινήτρων για επίσημη εργασία.

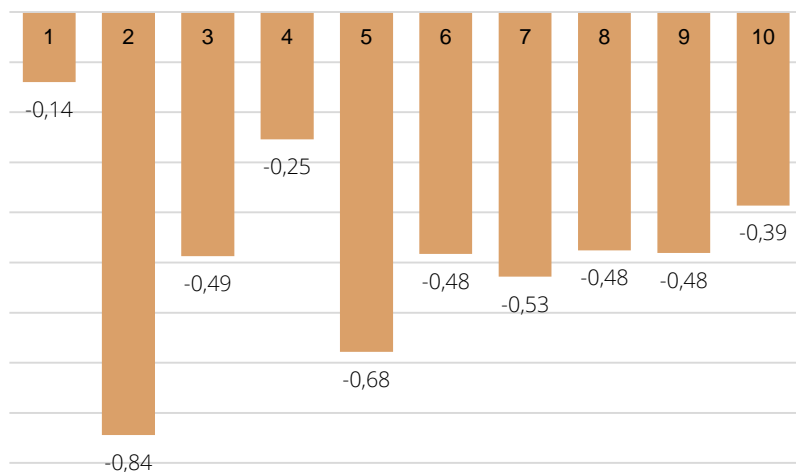
Πηγές: EUROMOD, EU-SILC, Εκτιμήσεις: IOBE

... ειδικά για τους νέους και τους άνδρες. Τα αντικίνητρα παραμένουν υψηλότερα για τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα, τους νέους και τις γυναίκες.

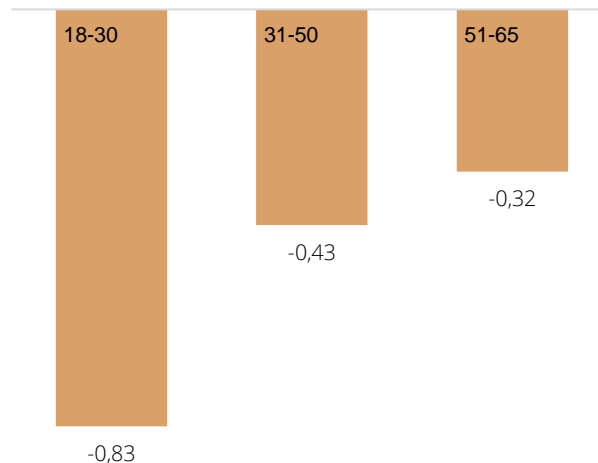

Τα αντικίνητρα για εργασία μειώθηκαν μετά την μείωση των εισφορών εργαζομένων το 2014, με εντονότερη θετική επίδραση στους νέους

Μεταρρύθμιση του 2014: Μείωση PTR ανά εισοδηματικό δεκατημόριο (σε π.μ.)

Μεταρρύθμιση του 2014: Μείωση του PTR ανά ηλικιακή ομάδα (σε π.μ.)

Σημείωση. Το Participation Tax Rate (PTR) ορίζεται ως το μερίδιο των ακαθάριστων αποδοχών εργασίας που ανακτώνται εάν ο μισθωτός γίνει άνεργος, ceteris paribus. Μπορεί να θεωρηθεί ως προσέγγιση των αντικινήτρων για επίσημη εργασία.

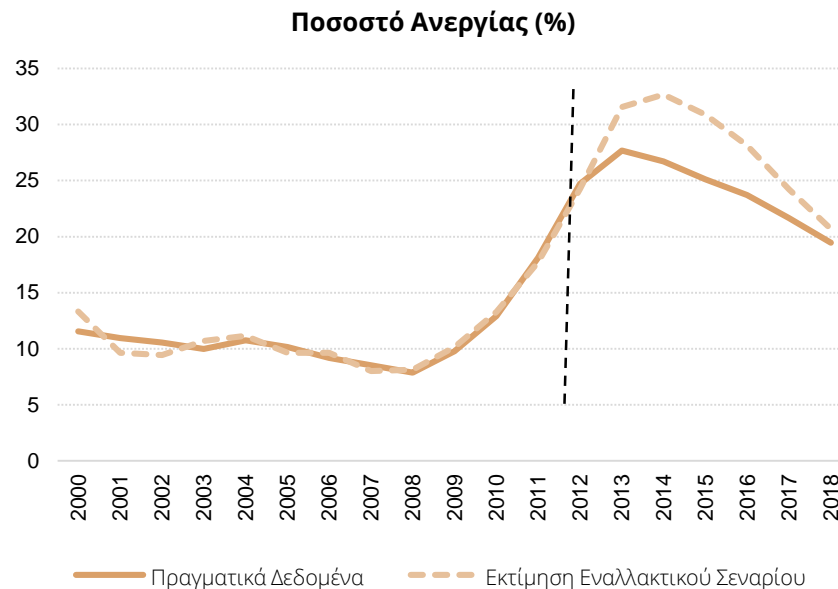
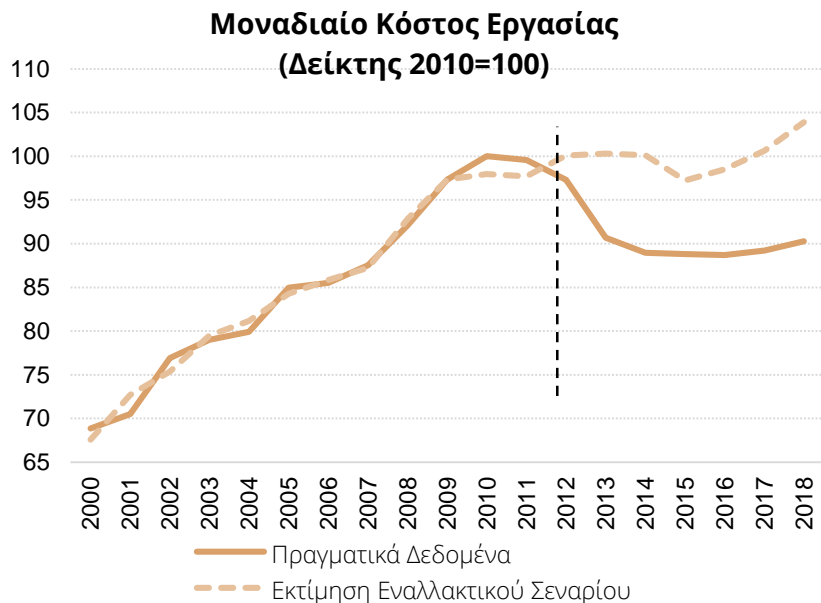
Πηγές: EUROMOD, EU-SILC, Εκτιμήσεις: IOBE

- Εκτιμάται ότι η παρέμβαση του 2014 οδήγησε σε αύξηση του ποσοστού συμμετοχής στην αγορά εργασίας κατά περίπου 28 χιλ. άτομα.
- Ωστόσο συνολικά, η επίδραση της παρέμβασης ήταν περιορισμένη, καθώς τα αντικίνητρα παρέμειναν υψηλά για τις γυναίκες και τους νέους.

Οι παρεμβάσεις στα εργασιακά του 2012 φαίνεται να είχαν θετική επίδραση στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας κόστους...

Εκτίμηση πορείας επιλεγμένων δεικτών σε εναλλακτικό σενάριο χωρίς τις μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας το 2012

Σημείωση. Το ποσοστό ανεργίας ορίζεται ως ο λόγος του αριθμού των ανέργων προς το εργατικό δυναμικό. Το Μοναδιαίο Κόστος Εργασίας ορίζεται ως η ονομαστική αμοιβή ανά μισθωτό στον επιχειρηματικό τομέα της οικονομίας (business economy) προς το πραγματικό ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας.

Πηγή: Eurostat, Εκτιμήσεις: IOBE στη βάση οικονομετρικού υποδείγματος generalized synthetic control method

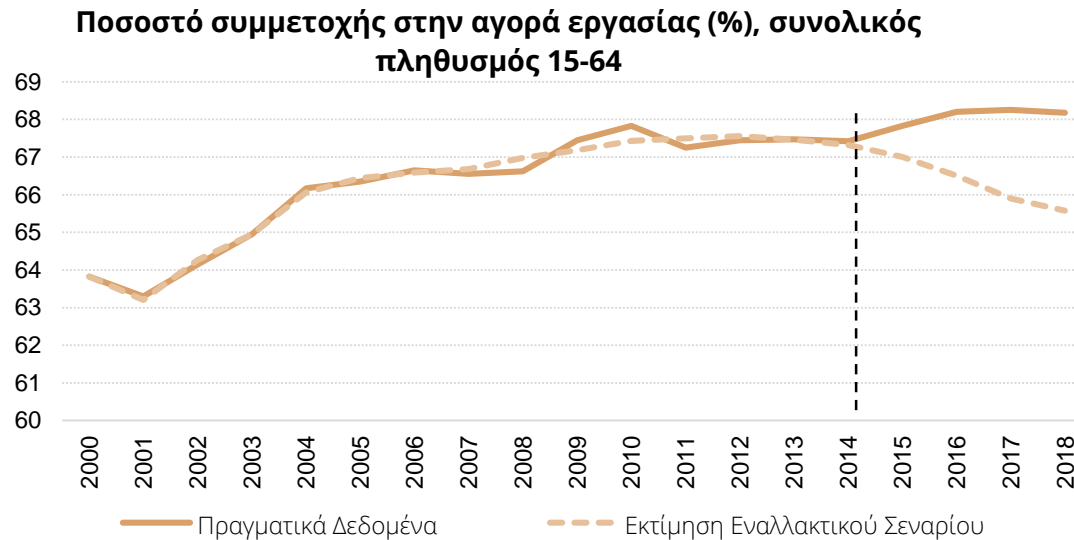
... στη μερική μόνο συγκράτηση της ανεργίας και την αύξηση της μερικής απασχόλησης.

Αντίθετα, προκύπτει ότι οι παρεμβάσεις του 2012 δεν βελτίωσαν τα ποσοστά συμμετοχής στην επίσημη αγορά εργασίας, ενώ αύξησαν τις μέσες ώρες εργασίας και την ανισότητα.

Η μείωση των εισφορών των εργαζομένων το 2014 φαίνεται να αύξησε τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας

Εκτίμηση συμμετοχής στην αγορά εργασίας σε εναλλακτικό σενάριο χωρίς την μείωση των ασφαλιστικών εισφορών εργαζομένων το 2014

Σημείωση. Το ποσοστό συμμετοχής ορίζεται ως ο λόγος του εργατικού δυναμικού προς τον ηλικιακά ενεργό πληθυσμό.

Πηγή: Eurostat, Εκτιμήσεις: IOBE στη βάση οικονομετρικού υποδείγματος generalized synthetic control method

...σε συμφωνία και με τα ευρήματα από τις μικροοικονομικές προσομοιώσεις.

Κατά τη διάρκεια των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής εφαρμόστηκαν στην Ελλάδα ριζικές παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας. Τα εμπειρικά στοιχεία δείχνουν ότι:

- Σε μεγάλο βαθμό εκπλήρωσαν τον στόχο της ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας κόστους.
- Αύξησαν την ευελιξία στους κανονισμούς εργασίας, μέσω της οποίας υποστήριξαν μερικώς τον στόχο της προσαρμογής της αγοράς εργασίας μέσω των τιμών (μείωση μισθών) παρά μέσω του ύψους απασχόλησης (απολύσεων).
- Άφησαν, ως επί το πλείστον, ανεπίλυτες άλλες μακροχρόνιες αδυναμίες όπως το χαμηλό ποσοστό συμμετοχής στην αγορά εργασίας και την υψηλή φορολογική επιβάρυνση.

Προτεραιότητες πολιτικής για το μέλλον

(1) Υπάρχουν ενδείξεις ότι η περαιτέρω μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης μπορεί να ενισχύσει τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, και έτσι να ενισχύσει τις μεσοπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης.

(2) Περαιτέρω τομείς με διαρθρωτικές αδυναμίες της αγοράς εργασίας που πρέπει να αντιμετωπιστούν:

- Αναντιστοιχία δεξιοτήτων
- Ανεπαρκής επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση
- Χαμηλή αποτελεσματικότητα ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας
- Αδήλωτη εργασία

(3) Κρίνεται απαραίτητη η συνεχής παρακολούθηση των τάσεων της ελληνικής αγοράς εργασίας, ώστε οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής να εφαρμόζουν μέτρα προς την κατεύθυνση της:

- περαιτέρω αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας
- μείωσης της ανεργίας και της ανισότητας

Ευχαριστούμε πολύ!

www.iobe.gr

twitter.com/IOBE_FEIR